

מחוונים אלו נועדו לסייע להתארגנויות אזורית לאבחן בתחילת דרכן את התנאים הנדרשים להצמחת השותפות ולאבחן במהלך התפתחותן באיזו מידה הושגה אזוריות מיטבית ולמדוד את הישגיה.

תנאים להצמחת התארגנות אזורית

בשלות ומחויבות של השותפים	נכונות לשיתוף פעולה, ידע בתחום האזוריות, יחסי אמון ומחויבות לתהליך.
היתכנות אזורית	קיום רצף גיאוגרפי או תחום עניין לפעילות, בדיקת היתכנות לפעולות משותפות, קביעת הסכמים להתארגנות.
אחריות ו-וולונטאריות	שותפות וולונטארית, קביעת עקרונות מחייבים לעבודה האזורית.
ערך מוסף	איתור ערך מוסף מוחשי עבור השותפים, זיהוי צרכים משותפים.
אמצעים וכלים	מקור תקצוב לפעילות, סמכות לביצוע פעולות, כלים לביצוע.

תבחינים לאזוריות מיטבית

חזון ומנהיגות	בניית חזון משותף מקדם איכות חיים באזור, יצירת מנהיגות משותפת.
תכנון אסטרטגי	מיפוי נכסים וצרכים אזוריים, תכנית אסטרטגית משותפת ארוכת טווח, התבססות על למידה מהארץ/ העולם.
הישענות על נכסים וצרכים אזוריים	התאמת הפעילות לנכסים האזוריים, מתן מענה לצרכים ייחודיים באזור.
מעורבות ואחריות	חיזוק יחסי אמון, מעורבות ומחויבות של השותפים, תהליכים שקופים ומוסכמים.
מנגנוני עבודה אזוריים	גוף מרכז למהלך, רשתות ותשתיות עבודה אזוריות, תיאום ותכלול, תיעוד, בקרה והערכה.
מרחב חיים משותף	גיבוש זהות ונרטיב אזורי משותף לצד שמירה על הזהות הייחודית של כל שחקן.
רב - מגזריות	שיתוף שחקנים ממגוון סקטורים, חיזוק יחסי גומלין בין ארגונים שונים.
רב - תחומיות	קידום מגוון נושאי תוכן (חינוך, סביבה, רווחה, כלכלה, בריאות, וכו')

מדדי הצלחה אפשריים לאזוריות

משאבים אזוריים (כלכליים, חברתיים, סביבתיים)	מיצוי משאבים לאזור, חיטכון בעלויות, ניצול יתרון יחסי לפיתוח מנועי צמיחה ומקורות הכנסה לאזור.
שירותים איכותיים ומגוונים	צמצום פערים ברמת השירותים לתושבים, פיתוח שירותים חדשים, קידום גישות שוויונית לשירותים, מענה לאוכלוסיות מיוחדות.
לכידות חברתית	חיבור בין אוכלוסיות, צמצום הקיטוב ברמה האזורית, פיתוח הון חברתי.
העברת ידע וחדשנות	יצירת תשתית מידע ונתונים אזוריים, עידוד שתוף ידע, פיתוח מו"פ אזורי, פיתוח ההון האנושי.
ייצוג אזורי	הגברת יכולת האזור לייצוג ברמה הפוליטית.

פורום מומחים לאזוריות

מעצבים את האזוריות בישראל

תכנית ייחודית לפיתוח ידע, המשגה ותפיסה של תחום האזוריות בישראל

פורום המומחים לאזוריות פעל במהלך 2017-2018 בהובלת מנהל שלטון מקומי במשרד הפנים ומכון אלכא למנהיגות וממשל בג'וינט, בשותפות עם מפעם מעלה אדומים ומרכז השלטון המקומי.

במהלך שנת הפעילות, הפורום נחשף למגמות עולמיות ומודלים חדשניים, אבחן מופעי אזוריות שונים ופיתח תפיסה, עקרונות והמלצות לאזוריות בישראל.

התכנית הורכבה מארבעה נושאי תוכן מרכזיים (אזוריות בישראל ובעולם, פיתוח כלכלי אזורי, פיתוח חברתי אזורי ותכנון אזורי), שהתפרשו לאורך חמישה ימים מרוכזים במהלך השנה. לקראת כל מפגש התכנס צוות פיתוח מצומצם ללמידת הנושא ומיקוד התכנים, בליווי סקירות ידע מקצועיות. את התכנית ליוותה וועדת היגוי המורכבת מהשותפים הנ"ל, בשיתוף נציגי משרדי ממשלה, שלטון מקומי, אשכולות, אקדמיה ומגזר עסקי.

נבחרת המומחים:

נבחרת הפורום מורכבת מ-45 בכירים ממשרדי ממשלה, רשויות מקומיות, מגזר שלישי, עסקי ואקדמיה בעלי רקע וניסיון בתכני אזוריות ופיתוח אזורי.

נציגי שלטון מרכזי - משרד הפנים, משרד הבינוי והשיכון, משרד הרווחה, משרד הבריאות, משרד הכלכלה, המשרד להגנת הסביבה, המועצה הלאומית לכלכלה, המשרד לשוויון חברתי, מטה הדיור במשרד האוצר, מטה ישראל דיגיטלית, מפעם מעלה אדומים.

נציגי שלטון מקומי - מרכז השלטון המקומי, ראשי המועצות המקומיות יסוד המעלה, רמת ישי וכפר ברא, בכירי מועצת מג'דל כרום, עיריית אופקים, המועצה האזורית מטה אשר.

נציגי התארגנויות אזוריות שלטון מקומי - אשכול נגב מזרחי, אשכול יישובי בית הכרם, אשכול נגב מערבי, אשכול נגב מזרחי, אשכול גליל מערבי, מועצת הנגב, אזור התעשייה עידן הנגב.

נציגי מגזר שלישי - מכון אלכא למנהיגות וממשל בג'וינט, השותפות לקיימות ברמת הנדיב, אג'יק מכון הנגב, קבוצת ראות, אינג'אז, גבעת חביבה.

נציגי אקדמיה - אוניברסיטת חיפה, המכון לשלטון מקומי באוניברסיטת תל אביב, מכללת תל חי, הטכניון.

נציגי מגזר עסקי - אורבניקס, עדליא.

לפרטים נוספים ניתן לפנות למכון אלכא למנהיגות וממשל, ג'וינט ישראל

האזוריות החדשה בישראל

פותח על ידי פורום המומחים לאזוריות
(2017-2018)

פיתוח כלכלי חברתי אזורי

ליישום מיטבי של אזוריות חדשה בישראל יש לפעול לפיתוח כלכלי לצד פיתוח חברתי, תחומים המשלימים ותלויים זה בזה: הפיתוח הכלכלי מדגיש את היבטי הצמיחה הכלכלית של אזורים וצמצום הפערים בתוכם וביניהם והפיתוח החברתי מדגיש את שיפור איכות השירותים באזור וחיבור בין אוכלוסיות לטובת חיזוק ההון החברתי והחוסן האזורי.

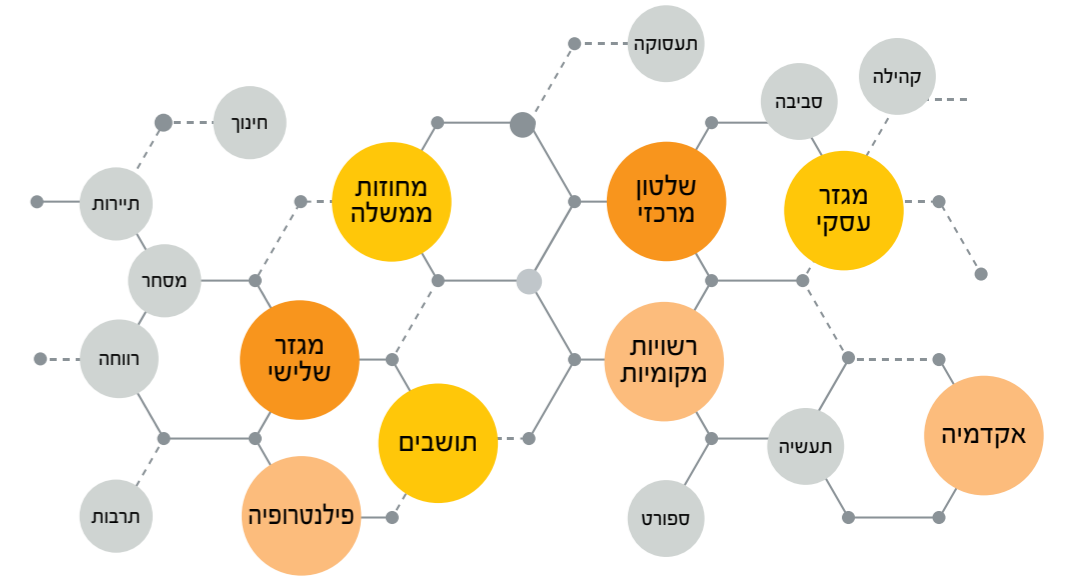
כלי היישום המרכזי למקסום פוטנציאל הפיתוח הכלכלי חברתי אזורי הוא **התכנון האזורי**, המותאם לתחום העניין הרלוונטי. הכלי התכנון האזורי מהווה שיטת עבודה תהליכית מבוססת נתונים אודות הנכסים, המאפיינים והצרכים הייחודיים של האזור, לטובת עיצוב פני עתידו.

אזוריות היא פעולה משותפת אקטיבית הנעשית באופן וולונטרי באזור גיאוגרפי לפי עניין, ומשתנה על פי סדרי עדיפויות ותחומי עניין משותפים, תוך שימוש נכון ויעיל בנכסים האזוריים ובהתאמה לצרכים האזוריים הייחודיים. הפעולה נעשית בתוך 'מערכת אזורית', החוצה גבולות טבעיים ומוניציפאליים ומעודדת את האינטראקציה והרישות בין שלל השחקנים הפועלים באזור (ממשל מרכזי, שלטון מקומי, מגזר שלישי, מגזר עסקי, אקדמיה ותושבים).

צמיחה אזורית תלויה בעידוד האינטראקציה והרישות בין השחקנים במערכת!

מערכת אזורית REGIONAL SYSTEM

רשת יחסי גומלין בין שחקנים מארגונים רב מגזריים, הפועלים במגוון תחומים במרחב האזורי:

- אזוריות מיטבית בישראל**
- תפעל ל...
 - פיתוח כלכלי חברתי אזורי
 - איכות ומגוון שירותים
 - צמצום פערים
 - חוסן ולכידות חברתית
 - לאור עקרונות ה...
 - וולונטאריות
 - צמיחה מכלילה
 - ערך מוסף לשותפים
 - מנהיגות משותפת רב מגזרית
 - פיתוח בר קיימא

מדיניות תומכת אזוריות

כתשתית תומכת ליישום ההמלצות המפורטות בהמשך המסמך נדרשת הבנייה של מדיניות כוללת המאפשרת ותומכת בפיתוח אזוריות חדשה בישראל, באמצעות:

- הגדרת פלטפורמות ממוסדות לפעילויות אזוריות בישראל ומתן עידוד להתארגנויות רב מגזריות.
- הגדרת אחריות וסמכות לפיתוח התוכן ויישום להתארגנויות בכל אזור ועניין, יחד עם טיוב רגולציה ושחרור חסמים.
- הקצאת משאבים ותמיכות ממשלתיות לפיתוח אזורי, בנוסף לתמיכות לרשויות המקומיות ומבלי לגרוע מהמשאבים המוקצים להן, תוך שיתוף והתייעצות עם גופי האזור בתהליכי התכנון וקבלת ההחלטות.
- ביצוע מהלכים להטמעת תפיסת האזוריות החדשה בקרב כלל משרדי הממשלה, הגופים הממשלתיים והרשויות המקומיות.
- הקמת גוף ידע ארצי אודות התפתחות האזוריות, הכולל בסיס נתונים השוואתיים, כלים ושיטות עבודה לשם עיצוב המדיניות.

פיתוח חברתי אזורי	פיתוח כלכלי אזורי	תכנון אזורי
<p>תיאום ותכלול רצף שירותים במגוון תחומי החיים קידום מדיניות לאומית לפיתוח חברתי הקובעת סל שירותים לתושב, הקמת שולחנות עבודה אזוריים לתיאום ושיפור מגוון השירותים באזור.</p> <p>מיסוד פלטפורמות מנהיגות אזוריות עידוד ותמיכה בהקמת מסגרות מנהיגות רב-מגזריות באזורים השונים.</p> <p>הגברת הרישות והלכידות החברתית האזורית עידוד מסגרות אזוריות שיפעלו לשיתופי פעולה בין קבוצות שונות (בעלי עסקים, צעירים וכד') וכן להגברת השתלבות אוכלוסיות מודרות.</p>	<p>פיתוח "אזורים תחרותיים" יצירת התמחויות אזוריות על ידי איתור תמהיל ענפי עם יתרון יחסי, מותאם אזור וכן משיכת השקעות הון תוך מיצוי פוטנציאל ההון האנושי.</p> <p>קידום כלכלה אזורית מקיימת עידוד הקמת מנגנונים אזוריים רב-מגזריים לקידום כלכלה מקומית מקיימת (עידוד עסקים, רכש מקומי וכד').</p> <p>מיצוי משאבים ברמה האזורית עידוד הקמת פלטפורמות אזוריות מובנות למיצוי משאבים, הכשרות לבעלי תפקידים ובניית התמחות באיתור ומיצוי משאבים.</p>	<p>הקמת בסיסי מידע אזוריים הקמת מרכזי ידע האמונים על איסוף נתונים אזוריים מתחומי תוכן מגוונים, ליצירת תמונת מצב אזורית.</p> <p>מסגרות תכנון אזוריות עידוד מסגרות תכנון אזוריות היוצרות סינרגיה ותיאום בין המערכות באזור, לטובת ייעול השירותים הניתנים לכלל האוכלוסיות במרחב.</p>